

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrta leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Kato. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroška cesta štev. 5, v sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petlitre za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Za kaj se gre?

Celjska lista Domovina in Narodni List, neuradno in uradno glasilo Narodne stranke v Celju, sta polna hvale za počitniško društvo liberalnih dijakov „Prosveta.“ To društvo je v zadnjem času ustanovilo 17 knjižnic na Slovenskem Stajercu. Kako je to društvo? Na letošnjem obnem zboru v Ljubljani je vodstvo društva poročalo, da je bilo v preteklem letu zastopano po odposlancih na svetovnem sestanku „Svobodne misli“ v Pragi in na zborovanju spodnještajerskega liberalnega učiteljstva v Celju.

Ravnokar, dne 7. t. m., je imela Svobodna misel, katero pozdravljajo Prosvetaši, naraščaj naših liberalcev, po svojih odposlancih prvi zaupni sestanek slovenskih svobodomislecev v Ljubljani. Tukaj se je jasno govorilo o namelih Svobodne misli. Navajamo nekaj stavkov iz poročila o tem sestanku po Slovenskem Narodu z dne 11. sept. Citamo:

„Svobodomisleci priznavajo odkrito, jasno in odločno to, da ne verujejo v katoliško malikovanje, da so odločni protiklerikalci, protikatolični.“

„Svetovno združenje „Svobodne misli“ sestoji iz posameznih narodnih sekcij (odsekov), ki so v svojem delokrogu avtonomne (samostojne).“

„Pogoj za prigrisitev (za Svobodno misel) ni dosedaj še brezkonfesionalnost (brezverstvo), ki pa se zelo priporoča.“

„Protiklerikalno seme naj se seje na vse mogoče načine.“

„V ta namen se je sklical naš današnji sestanek, da se organizirajo v „Svobodni misli“ vsi oni resni delavci na protikatoliškem polju, ki so se že sami otrčeli verskih predsodkov in dogmovanja.“

„Odpraviti je treba šole, ki so v rokah kerkvenih organizacij.“

„Namesto knjig za veronauk bi imeli otroci knjižice s postavami.“

„Kdor se je že odrekel katoličanstvu, komur je na tem, da se propagira (razširja) protikatoliško gibanje ter se razširi „Svobodna Misel“ tudi pri nas, naj podpira protiklerikalno časopisje in knjižice ter naj pristopa v vrsto svobodomislecev!“

Vkljub vsemu temu so se liberalni dijaki Prosvetaši še letos v Ljubljani upali pritoževati, da se jim jemlje ugled pri ljudstvu, ako se jih imenuje brezverske. Lista Domovina in Narodni List sta po zadnjih volitvah vsaj že tako daleč postala korajžna, da se ne branita priimka protiklerikalni in svobodomiseln. Le Novi Slovenski Stajerc se je sramežljiv. Sorodno Prosveti je počitniško društvo Bodočnost.

Svobodomisleci vseh narodov so med seboj zvezani pod enotnim vodstvom. Gotovo precej jasno so že govorili o svojem programu slovenski svobodomisleci v Ljubljani, toda vendar so se še potrudili za zmernost. Še bolj odkrito govorijo pri drugih narodnih pripadniki Svobodne misli o svojem protiverskem programu.

Francoski svobodomislec Maurice Bartheleny poroča v listu „Pensee“ (to je list enak slovenski Svobodni Misli) o načrtih Svobodne misli tako-le:

„Veliko se je že storilo na Francoskem v prid Svobodni Misli, kakor je dovolj znano, a veliko se mora še storiti. Katoliška vojaška društva se morajo prepovedati in iz francoske zastave se mora odstraniti slika Srca Jezusovega. Uradnike se mora prisiliti, naj pošiljajo svoje otroke le v svobodne, posvetne (to je brezverske) šole, kamor ne sme stopiti katoliški duhoven in kjer se ne sliši „neumnih bajk“ o Bogu; iz vseh vojaških in civilnih uradov se mora vreči vse, kar je katoliškega. nobenemu katoliškemu duhovnu se ne sme dovoliti vstop v ječe in bolnišnice; vsi samostani se morajo brezobzirno zapreti, v kolikor se to dozda še ni zgodilo; prisega na sodnjah se mora odpraviti. Na vseh francoskih tleh se morajo prepovedati procesije; duhovni ne smajo nositi talarja. Lurška votlina se mora zapreti in božjo pot v Lurd zabraniti. Katoliški prazniki, zlasti veliki petek, se ne smejo več obhajati. Vsi križi in kipi svetnikov ob

cestah in sploh, zamaj se morajo odstraniti in uničiti; katoliška vseučilišča se morajo zapreti; vse umetnosti in dragocenosti, ki se nahajajo v cerkvah, se morajo shraniti v muzejih in cerkve se morajo izročiti občinam.“

To so moško odkrite besede! V njih so jasno povedani zadnji cilji Svobodne misli. Domovina, Narodni List, Novi Slovenski Stajerc jadrado za istimi vzori, eden manj drugi bolj previdno. In društva Prosveta, Bodočnost, Zveza narodnih društev so najboljša priprava za Svobodno misel. Kolikor more v svoji duševni omejenosti, jim pomaga tudi liberalno učiteljstvo. Toda omejeni vojaki so najboljši vojaki, ker slepo slede svojim voditeljem. Katoliško ljudstvo, pozor!

Slovensko kmečko ljudstvo! Uvažuj tudi ti surove napade spodnještajerskih nemškutarjev.

Zadnje nedeljo smo doživeli Slovenci v Ptuj nepopisljiva barabstva, surovosti in tolovajstva od strani poturčenih, ponemškutarenih barab, ki so se pripeljale nalašč za to, da napadajo na kruti način mirne Slovence, iz Gradca, Maribora in zloglasnega Celja. V teh mestih so posuroveli nemškutarji imeli v petek in soboto nalašč shode, na katerih so agitirali za vožnjo v Ptuj, dajali denar največjim propalicam človeške družbe, izdelali načrte in kovali sklepe, na kako surov, najpoglejši način bodo napadali slovenske goste v Ptuj.

V nedeljo si pač misli, če si opazoval te izgredke, da nisi med olikanimi ljudmi, temveč da si zašel med divjake, ljudožrce. Kaj takega je mogoče še pri nas v Avstriji sedaj v 20. stoletju?

Slovensko kmečko ljudstvo, Spodnjega Stajerja, ki nimaš prilike opazovati početja takih zločinov, zvedi tudi ti, kako so sprejemali tvoje sinove v Ptuj nemškurski mestjani, tisti mestjani, kateri sicer vedno v teh treh mestih lovijo vsakega okoliškega kmeta z najsladkejšimi besedami v svoje trgovine.

Ko so se pripeljali slovenski gostje na skupščino sv. Cirila in Metoda, jih niso hoteli pustiti nemškutarji v mesto. Policija je gledala vmes, kako so ti zločinci metali na Slovence jajca, črnilo, kako so jih pretepali s palicami, drogi, itd. Če se je kateri izmed Slovencev pritožil pri bližnjem policaju, so ga aretirali in ga odgnali v ječo. Tako pravice so dobili od oblasti Slovenci, kateri so prišli popolnoma mirno in niso slutili najmanjših izgredov. Slovenske dijake so težko ranili, jih opljuvali, oklepali v verige. Našega pristaša, vrlega, poštenega kmeta in posestnika Brenčiča so na najzlobnejši način za to, ker je zahteval varstva za osebo, oklenili in ga gnali v zapor. Sveta jeza mora človeka popasti, če premišluje te nečuvne dogodke. Ne dajo se popisati razni napadi, ravnali so ti divjaki kot živine. V Narodnem domu so že na predvečer pobili vsa okna. Od predvečera so čakali na vsaki vlak in napadli vsakega Slovence, ki je prišel z vlakom. Celo roparstvo se je dogodilo. Ko so peljali nekega uglednega moža v zapor, so ga preiskali in izpustili. Ko pride iz gnječe razgrajajočih barab, zapazi, da mu je ukradena lepa svota denarja.

Ne bomo več opisovali teh gnjusnih dogodkov. Sram nas je celo, da je tako početje sploh še mogoče. Slovensko kmečko ljudstvo, samo primerjaj to tolovajstvo, te napade z drugimi počvi iz svojega vsakdanjega življenja! Tu so naravnost nemškutarske barabe z namenom prežile na Slovence, jih pretepevale itd.; za to ne bode nobene kazni, dasi je bilo početje premišljeno, ki je tem bolj kaznjivo. Gledali so vse to še policaji! Če se pa slovenski kmečki fantje napijejo in stepejo, kar ni gotovo ne odobravamo in imenujemo tudi surovost, so zaprti včasih 7 ali še več mesecev. Katero ravnanje pa je bolj kaznjivo? Odgovor hočemo mi od merodajnih strani!

Početje nemškutarskih barab v Ptuj, ki so se zbirale iz mest Gradca, Maribora in Celja, je in ostane podivjanost, surovost, zločin. Nemški li-

sti bodo imenovali to delo kulturno delo! — Slava jim!

Politični ogled.

— Protih liberalnemu učiteljstvu so začeli na Goriškem prav odločen boj, posebno med odraslo mladino. Na mladeniškem tečaju dne 8. t. m. v Mirnu se je sprejela naslednja rezolucija: „Mladeniči, mladenke in možje iz cele Goriške, zbrani na stotine na mladeniškem tečaju v Mirnu pri Gorici, protestirajo proti sklepom in rezolucijam svobodomiselnega učiteljstva v Gorici; ki se je ondi postavilo očito nasproti idealom krščanske in ljudske vzgoje, protestirajo pa ogorčeno tudi proti šolskim oblastem, ki mesto da bi bile nepristranske, zapostavljajo krščansko misleče učiteljstvo za svobodomiselnim. Mladeniški shod izjavlja, da bo vsak posameznik v mladeniški organizaciji, kar je v njegovih močeh, delal na to, da onemogoči z bojem z vsemi sredstvi, ki so za to na razpolago, delovanje protikrščanskega učiteljstva v šoli in izvun šole.“ Navdušenja in gromovitega pritrjevanja, s katerim je bila ta rezolucija soglasno sprejeta, ni mogoče opisati!

— Hrvatska. Listi poročajo, da ima sabor že naslednika banu Rauchu, in sicer v nekem politiku izven strank, ki mu je pa hrvaško-srbska koalicija naklonjena. Poslanec Stjepan Radić priporoča v slučaju, da bi sabor do 1. oktobra še ni bil sklican, naj se pošlje k Njegovemu Veličanstvu odposlanstvo, ki bo prosilo, naj se sabor takoj skliče. Če bi vladar odposlanstva ne sprejel, ali prouže ne uslišal, naj izdajo vse stranke skupen proglas narodu, da je prenehala med kraljestvima Hrvatsko in Ogrsko vsaka ustavna zveza in da bo smatral hrvatski sabor kraljevino hrvaško kot samostojno in neodvisno deželo v okvirju monarhije in njenih skupnih zadev.

Mala politična naznanila.

Dne 10. septembra: Iz Sarajeva dohajajo poročila, da v pokličej pod orožje rezerviste zadnjih dveh let. — Uradni brzojav poroča, da postane češki deželni maršal princ Ferdinand Lobkovic, njegov namestnik pa dr. Karol Urban. — Listi poročajo, da nameravajo v delegacijskem zasedanju predlagati Slovenci, Čehi in socialdemokrati, naj se podeli Bosni in Hercegovini parlament. — Med bukovinskimi kmeti je začelo jako nevarno vreti in je nevarnost, da izbruhnejo kmečki upori.

Dne 11. septembra: V vojniških krogih se govori, da se bo cesar pri vojaških vajah v Vesprimu od armade poslovil, ker vstled svoje visoke starosti ni več kos težavam. Iz tega se sklepa, da se cesar namerava odpovedati prestolu. — Včeraj dopoldne se je vršil v Budimpešti skupni ministrski svet. Razpravljalo se je pred vsem o najnovejšem gibanju za 'ustavo v Bosni. — Maročani so v boju dne 7. t. m. izgubili nad 1500 mrtvih in ranjencev. — Perzijski vojni minister zbira vojake in je obkolil šahovo taboršče s topovi, ker se boje novih nemirov. — Prejšnji danski justični minister Alberti je poveril tekom 14 let 10—12 milijonov kron.

Dne 12. septembra: Ministra Aehrenthala in bana Raucha je sprejel včeraj cesar v avdijenci. — Bolgarski knez pride dne 23. t. m. s svojo soprogo v Budimpešto. — „Hrvatstvo“ javlja, da bo odslej hrvaška katoliška stranka samostojno nastopala. — Evharistični shod, ki se vrši ravnokar v Londonu, je izrazil sv. očetu, nedomajano udanost ter je prejel od kardinala Vanutellija papežev blagoslov. — Dne 9. t. m. je došla iz Belgrada na Dunaj prva pošiljatev mesa v štirih železniških vozovih z zaklanimi prašiči. Meso se je hitro prodalo. — Hrvatski sabor namerava vlada kmalu sklicati, da reši proračun. — Sah je ob rojstvu svojega sina pomilostil skoro vse politične zločince s pogojem, da zapuste Perzijo.

Dne 13. septembra: Cesar je zaprisegel 11. t. m. dopoldne v Budimpešti novo imeno-